

16 DE BELLO TARTARICO

Hung-
guangus
in Nank-
king Si-
narum
Impera-
tor coro-
natur.

Tartari
pacem
volut.

Zungchi-
ni filius
Nanking
comparat.

Res Sina-
rum tur-
bat.

Sinarum
fuga.

Yangcheu
urbs vim
Tartaro-

Provincia Honan advenerat, latrones fugiens; erat Vanliei Imperatoris nepos, Zungchinii consobrinus; quem magna coronarunt pompa ac ostentatione, sub eo meliora sperantes. Hic quamprimum electus est, ad Tartaros Legatum misit, pacem postulans magis quam petens, & occupatas cunctas Boreales Provincias ultro illis offerens. Sed Tartaros non latuit Australium Praefectorum animus: volebant bellum differre, donec res ac vires resumerent: unde responderunt, se ab alio non accipere, quod armis jam acquisivissent; & quandoquidem Praefecti Imperatorem elegerant, illum porro defendenter; se vero aut totum Imperium, aut nihil habere velle. Hac infecta Legatione, dum arma parantur utrumque, adest interea Nanking adolescentis, qui se Zungchinii majorem filium dicebat: nec parva hujus rei vera dabat signa; quinimo à multis Eunuchis agnoscebatur. At Hungquangus, regnandi ambitione tactus, numquam eum agnoscere vel admirtere voluit, ne cederet Imperio: quinimo in carcerem detrusit, occidendum tamquam impostorem, multis Praefectis ex adverso frementibus. Res ad seditionem spectabat; & eo tandem deducta est controversia, ut Tartaris occasionem præbuerit intercipiendi Provinciam & urbem Nanking, aliquibus Praefectis non impedientibus, ne dicam instigantibus. Adsum ergo Tartari in territorio urbis Hoigan; Orientale Crocei fluminis littus occupant, mox navibus flumen trajiciunt. Ex alia parte tantus stabant militum Sinarum numerus, ut si vel calceos abjecissent, aggerem fecissent, quem Tartarorum equi vix superassent. Sed nimirum animus in prælio valet, non numerus. Vix Tartari naves consenderant, quando, velut oves visis lupis, nudo relicto latissimi ac velocissimi fluminis littore, auffugiunt Sinæ. Tartari fluvio superato, nullo viso hoste, Nanking Provinciam nobilissimam ingrediuntur, ac quidquid illius ad Boream Kiang fluminis, Maris filii, jacet, occupant velocissime. Vbi observandum illud in Tartarica militia rarum, quod antequam ad Provinciam aliquam ingrediantur occupandam, præcipuarum urbium ac locorum magis opportunorum Praefectos cum debitissimis praefidiis assignatos habeant: unde sine mora, quasi fulmina, vix ingrediuntur quin occupatam, & jam munitam possideant. Vna urbs ditissima ac nobilissima Yangcheu vim experta est, ac egregie

cum Tartaris pugnavit aliquoties; ubi & Reguli Tartari filius occisus est. Zuus Co-
 laus, Hungquango Imperatori fidelissimus, illam defendebat cum ingenti militum præsidio; sed tandem Tartaris cedere coacta est: in qua milites omnes ac cives interne-
 cione deleti sunt, domus omnes spoliatae; mox ne fœtida cadavera tabem ac pestem corrupto aëre ingenerarent, omnia supra domos posita cum tota urbe ac suburbis combusta sunt.

Hic Tartarus copias suas auxit, Praefectis reliquarum urbium ac copiarum se sub-
 jicientibus; quorum plurimi easdem sub
 Tartaro obtinuerunt Praefecturas ac urbes
 custodiendas, quas sub Sinico habebant
 Imperatore; alii etiam ad majora evecti
 sunt. Hac vero comitate, qua deficientes
 ad se amplectebatur Tartarus, ac crudelitate,
 quam vim expectantibus urbibus infere-
 bat, illud obtinuit, ut fere omnes illam potius, quam hanc experiri vellent. Ita facile
 quidquid ultra Maris filium est, Boream
 versus, primum ad ditionem Tartari ha-
 buere. Hic fluvius ultra milliare Germani-
 cum latus, per medium fere Sinam ab Oc-
 casu in Ortam fluens, in Borealem ac Au-
 stralem eam dividit; imo & Nanking Pro-
 vinciam medianam secat, quamvis Nanking
 Metropolis ac Regia in Australi sit littore.
 Ut ergo illam occuparent, fluvius superan-
 dus erat. Quamplurimas itaque naves col-
 ligunt, ut novam Nanking Regiam, ac no-
 vum petant Imperatorem. Sinica ingens
 classis in alio littore stabant, sub fortissimo
 ac fidelissimo Duce Hoangchoango: pu-
 gnatum hic utrumque acerrime; & Hoang-
 choango jam Tartaros à Sinis vinci posse
 ostendebat, quando à proprio Duce sagitta
 transfixus est, qui à Tartaris corruptus fue-
 rat ingentibus promissis (Thienus diceba-
 tur, ex Leotung terris oriundus) cuius sa-
 gitta rotam fortunæ Sinicæ fixit, ac Impe-
 riū perdidit. Nec his perduellis conten-
 tuts, cum suis in fugam se dedit, & fugiendi
 militibus reliquis exemplar fuit; atque ita
 ad Nanking urbem transiit, & quasi fidelis-
 simus, Imperatori Hungquango ex eadem
 urbe fugienti comitem se adjunxit. Tarta-
 ri, superato fluvio, ubi Imperatorem effu-
 gisse audiunt, velocissime insequantur;
 quos Thienus adesse videns, Hungquan-
 gum capit, ac Tartaris tradit, menle Iunii
 M DC XLV, quem Peking mittentes, ibi
 pro mœnibus arcus chorda strangulant
 (quod mortis genus nobile æstimant Tar-
 tari)